

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/38/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8721201168
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8721201168.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobcov: 1. K.. U. N., W.. XX.XX.XXXX, F. T. F. XXX/X, T., 2. K.. N. T. N., W.. XX.XX.XXXX, F. L. XX, F., a 3. E. N., W.. XX.XX.XXXX, F. T. F. XXX/X, T., proti žalovanému: KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Štefánikova 17, Bratislava, IČO: 31595545, práv. zast. JUDr. Felix Neupauer, advokát, Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, IČO: 37928422, o náhradu nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad zo dňa 14.03.2022, č. k. 12C/19/2021-57 jednohlasne taktó

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok okrem výroku IV.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni v 1.rade sumu 15 000 eur, žalobkyni v 2.rade sumu 10 000 eur, žalobkyni v 3.rade sumu 10 000 eur, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a náhradu trov konania stranám nepriznal.

2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie vec uzavrel tak, že žaloba žalobkyň, čo do základu je dôvodná. Vo veci nebolo spornou skutočnosťou príbuzenský vzťah žalobkyň k nebohému K.. H. N., existencia poisťného vzťahu R. N. so žalovaným, vznik poisťnej udalosti dňa XX.XX.XXXX - dopravnej nehody zavinenej R. N., následok spočívajúci v úmrtí chodca K.. H. N. a spáchanie trestného činu a osoby, ktorá ho spáchala. Súd prvej inštancie zdôraznil, že z výsledku trestného konania a odsudzujúceho rozhodnutia nevyplýva spoluzavinenie poškodeného K.. H. N., ktorý je právnym predchodcom žalobkyň, resp. výlučne jeho zavinenie na vzniku škody. Ustálil, že žalobkyne ako manželka a dcéry nebohému K.. H. N. sú aktívne legitimované na podanie žaloby. Zdôraznil, že smrť rodinného príslušníka, fyzickej osoby pri dopravnej nehode, ktorú títo rodinní príslušníci a ani fyzická osoba nezavinili je neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život. V tejto súvislosti poukázal na ust. § 11 OZ. Súčasťou práva na ochranu súkromia je rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Súd prvej inštancie sa ďalej vypořádaval aj s námietkou pasívnej legitimácie žalovaného. Uviedol, že argumenty žalovaného o systematickej odlišnosti nároku na náhradu škody a náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú ako škodu nie je možné subsumovať pod zákon o povinnom zmluvnom poistení, pokiaľ sa tak poistený s poisťovňou nadštandardne nedohodne v poisťnej zmluve, sú vyvrátené závermi Súdneho dvora EÚ v ods. 57 a 58 rozsudku vo veci C-22/12. Na základe toho treba uzavrieť, že ust. § 4 ods. 2 písm.

a) zákona č. 381/2001 Z. z. treba vyložiť tak, že poistenie zodpovednosti kryje za splnenia ostatných podmienok v ods. 4 aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ a pozostali ako poškodení môžu tieto nároky podľa § 15 ods. 1 tohto zákona uplatniť priamo proti poisťovateľovi, a to rovnako ako všetky ostatné nároky na náhradu škody. V prerokovanej veci teda žalobkyne majú nárok na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému. Túto ujmu tak podľa § 4 ods. 2 - 4 zákona č. 381/2001 Z. z. kryje poistenie zodpovednosti za škodu, tak, že žalovaná poisťovňa je povinná nahradiť žalobkyniam aj túto ujmu. Zdôraznil, že primárnou funkciou náhrady nemajetkovej ujmy je funkcia satisfakčná, teda primerane s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, optimálne a tým účinne vyvážiť a zmieniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Nemajetková ujmy vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom zmysle slova ani nedá odškodniť a jej rozsah nie je možné exaktne kvantifikovať a vyčíslieť. Súd pri úvahe o primeranosti tohto zadosťučinenia vychádzal z celkovej povahy a jednotlivých okolností prípadu. Mal za nepochybné, že žalobkyne - manželka a dcéry mali usporiadaný a blízky rodinný vzťah s nebohým a vytvorené silné citové puto. V čase, kedy došlo ku usmrteniu otca žalobkyň, tieto s ním nežili v spoločnej domácnosti, boli s ním však pravidelne v kontakte a navštevovali sa. Smrť otca prekazili ich plány do budúcnosti, voľnočasových aktivít, spoločných dovolení, ktoré s ním mali. Išlo o náhle, nečakané úmrtie osoby s ich najužšieho rodinného okruhu. Z jeho stratou sa stali nedokázali vnútorne vysporiadať, najmä žalobkyňa v 3.rade, ktorá pociťuje vzhľadom k pretrvávajúcemu nepriaznivému zdravotnému stavu potrebu vyhľadať psychológa. Pri úmrtí nemôže žiadne zadosťučinenie odčiniť vzniknutú ujmu, iba zabezpečiť jej zmiernenie. Odškodnenie by však nemalo predstavovať neprimeranú finančnú náhradu a jeho cieľom nie je zabezpečenie náhrady príjmov alebo zdroja obživy, ale satisfakcia. Pri priznávaní rozsahu nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobkyniam, súd prvej inštancie prihliadol k rozhodovacej činnosti súdov, uplatnil princíp proporcionality a dospel k záveru, že výška priznaných súm je vzhľadom na všetky okolnosti primeranou. V prevyšujúcej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol.

3. S prihliadnutím na tieto skutočnosti a rozhodovaciu činnosť súdnych autorít, ktorú súd prvej inštancie v preskúmanom rozhodnutí identifikoval, procesnú obranu žalovaného týkajúcu sa nedôvodnosti žaloby, čo do základu sporu - spochybnenie pasívnej legitímácie a nemajetkovej ujmy ako možnej škody, absencie príčinnej súvislosti nemajetkovej ujmy ako škody s poistnou udalosťou, súhrnne vyhodnotil ako účelovú a nedôvodnú.

4. O trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku, okrem výroku IV., podal včas odvolanie žalovaný, ktorý navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, aby žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol. Žalovaný má za to, že konajúci súd sa v rozsudku dostatočne nevyporiadal s rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu SR v otázke, resp. absencii priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou ako takou a zásahom do osobnostných práv žalobcov, čo je v rozpore s § 220 ods. 3 CSP, čím zaťažil rozsudok vadou arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti a vo výsledku tak aj vec vo vzťahu k žalovanému nesprávne právne posúdil. Nesúhlasí s rozhodnutím súdu prvej inštancie ani v časti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcom. K otázke príčinnej súvislosti poukázal na odôvodnenie rozhodnutia NS SR sp. zn. 3Cdo/32/2007. Zdôraznil, že príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania žalovaného a o takýto prípade ide aj vtedy, ak poškodenie zdravia žalobcov bolo výsledkom ich reakcie na smrteľný úraz svojho syna (rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo/73/2006). Tento princíp je podľa žalovaného, podobne premietnutý aj v § 5 ods. 1 písm. h) zákona o povinnom zmluvnom poistení, podľa ktorého poisťiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Vzhľadom na to, že vo vzťahu k žalovanému je poistnou udalosťou dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkované, v dôsledku reakcie na už primárne a priame následky tejto dopravnej nehody, neexistuje vo vzťahu k žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujmy, priama príčinná súvislosť s touto poistnou udalosťou. Žalovaný je priamo zo zákona o povinnom zmluvnom poistení oslobodený od povinnosti plniť za poisteného škodu - nemajetkovú ujmu, a to práve z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Považuje za absurdné, aby sa pri výklade pojmy škody zo strany žalobcov všeobecne vyberali „čerešničky“ a súdy ich bez ďalšieho nekriticky akceptovali, ale je potrebné k týmto nárokom ako k škode pristupovať v celku so všetkými nielen pre žalobcov vo všeobecnosti pozitívnymi dopadmi. Na základe týchto dôvodov navrhol žalovaný podanému odvolaniu vyhovieť.

6. Žalobcovia navrhli rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny. Majú za to, že prvoinštančný súd správne zistil skutkový stav a vykonal všetky navrhované dôkazy. Skutkový stav pritom vychádza najmä zo skutkovej vety trestného rozkazu Okresného súdu Poprad, ktorý bol vydaný v konaní sp. zn. 4T/93/2019. Súd vykonal dôkazy, a to výsluchy žalobkyní za účelom zistenia miery nemajetkovej ujmy, ktorá im v dôsledku protiprávneho konania poistenca žalovaného vznikla. Priznaná výška súm nemajetkovej ujmy je v rozsahu, ktorý zodpovedá rozhodovacej praxi súdov v podobných veciach. Žalobkyne zdôraznili, že tieto nároky si uplatňujú priamo voči žalovanému ako poisťovateľovi podľa § 15 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení a k namietanej absencii príčinnej súvislosti poukazujú najmä na to, že manžel žalobkyne v 1.rade a otec žalobkyní v 2. a 3.rade pri dopravnej nehode, ktorú spôsobil poistenec žalovaného, utrpel zranenia, ktorým po prevoze do nemocnice podľahol. Z uvedeného vyplýva priama príčinná súvislosť medzi vznikom nemajetkovej ujmy na strane žalobkyní a dopravnou nehodou, ktorá sa skončila smrťou ich právneho predchodcu. Ak by k dopravnej nehode nedošlo, manžel a otec žalobkyní by tragicky nezomrel a žiadna ujma by žalobkyniam nevznikla. Zdôraznili tú skutočnosť, že pokiaľ ide o ich osoby, tragicky zomrel ich manžel a otec a v žiadnom prípade z ich strany nejde o tzv. vyberanie „čerešničiek“ ako to považuje žalovaný, ktorý je zastúpený advokátom, ale ide o legitímne uplatňovanie ich nárokov.

7. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda okrem výroku IV. v zmysle zásad vyjadrených v ust. § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného opodstatnené nie je.

8. V odvolacom konaní vyplýva z dispozičnej zásady, že odvolací súd prejedná vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu nadobudnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov a rozhodnutí súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

9. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Miera dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov, na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoj nárok alebo sa bráni jeho uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka naplnená nebola.

10. K námietke o nesprávnom právnym posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo/7/2010).

11. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností súd prvej inštancie vyvodil aj správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie

rozhodnutia súdom prvej inštancie, na ktoré odkazuje a na zdôraznenie vecnej správnosti v súvislosti s odvolacími námietkami doplnia uvedené.

12. Právna úprava povinného zmluvného poistenia za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je obsiahnutá v zákone č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Tento právny predpis a rovnako ani Občiansky zákonník termín škoda nedefinuje. Vo všeobecnosti pod pojmom škoda treba rozumieť ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a ktorá je objektívne vyjadriteľná peniazmi ako všeobecným ekvivalentom. Súčasťou náhrady škody sú však aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia zákona. Ide o bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia upravené v ust. § 444 Občianskeho zákonníka. Ak samotný Občiansky zákonník pri bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia tieto nemajetkové ujmy považuje za súčasť náhrady škody, niet rozumného dôvodu vylúčiť z pôsobnosti zákona č. 381/2001 Z.z. nemajetkovú ujmu, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, a to len preto, lebo možnosť priznania takejto nemajetkovej ujmy je systematicky zaradená do prvej časti Občianskeho zákonníka upravujúceho v ust. § 11 a nasledujúcich ochranu osobnosti.

13. Zákon č. 381/2001 Z.z. v ust. § 27a prebral právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedené v prílohe. V tejto prílohe v zozname preberaných právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie sú uvedené i Smernica Rady 72/166/EHS z 24.04.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, druhá Smernica Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a tretia Smernica Rady 90/232/EHS zo 14.05.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Ustanovenia zákona č. 381/2001 Z.z. nemožno posudzovať izolovane bez ohľadu na cieľ sledovaný vyššie uvedenými smernicami.

14. K otázke krytia náhrady ujmy povinným poistením, zásadne stanovisko vyslovil Súdny dvor vo svojom rozsudku vydanom dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12 týkajúcej sa Kataríny Haasovej. V tomto rozhodnutí uviedol, že článok 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24.04.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a ods. 2 druhej Smernice Rady 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zmenenej a doplnenej Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.05.2005 a článok 1 ods. 1 tretej Smernice Rady 90/232/EHS zo 14.05.1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Súdny dvor v rozhodnutí zdôraznil, že podľa ustálenej judikatúry sa ustanovenia práva únie majú vykladať a uplatňovať jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch únie. V prípade rozporu medzi rôznymi jazykovými verziami textu práva únie sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právneho predpisu, ktorého je súčasťou. Keďže rôzne jazykové verzie článku 1 ods. 1 druhej Smernice v podstate používajú pojem „ujma na zdraví“, ako aj pojem „osobná ujma“, treba sa sústrediť na štruktúru a účel týchto ustanovení a Smernice. V tejto súvislosti treba uviesť, že tieto pojmy dopĺňajú pojem „škoda na majetku“, a pripomenúť, že uvedené ustanovenia a Smernica sa snažia najmä o posilnenie ochrany obetí. Za týchto okolností treba uplatniť extenzívny výklad, a to taký, že pod pojem ujma na zdraví patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. V dôsledku toho medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou Smernicou patrí nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore. Pokiaľ ide o osoby, ktoré sa môžu domáhať náhrady tejto nemajetkovej ujmy, na jednej strane treba uviesť, že z článku 1 bodu 2 v spojení s článkom 3 ods. 1 prvou vetou prvej Smernice vyplýva, že ochrana, ktorá musí byť zaručená podľa tejto Smernice platí pre akúkoľvek osobu, ktorá je podľa vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu

oprávnená na náhradu škody spôsobenej motorovými vozidlami. Na druhej strane treba spresniť, na rozdiel od tvrdenia nemeckej vlády, že tretia Smernica nezúžila okruh chránených osôb, ale naopak stanovila povinné krytie škôd, ktoré vznikli niektorým osobám považovaným za zvlášť zraniteľné. Okrem toho, keďže pojem škoda uvedený v článku 1 bode 2 prvej Smernice nie je nijako presnejšie vymedzený, v rozpore s tvrdením estónskej vlády nič nenaznačuje, že ak sa niektoré druhy škody akou je nemajetková ujma majú nahradit' podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu, mali by sa vylúčiť z tohto pojmu. Na základe žiadneho ustanovenia v prvej, druhej ani tretej Smernici nemožno dospieť k záveru, že normotvorca únie si želal zúžiť ochranu zaručenú týmito Smernicami len na osoby, ktoré sa priamo zúčastnili na škodovej udalosti. Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola pokrytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 1 ods. 2 druhej Smernice. V prejednávanej veci by to tak malo byť, nakoľko osoby nachádzajúce sa v postavení pani Kataríny Haasovej a jej dcéry majú v súlade s ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca. Tento záver nemôže spochybnit' ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova. Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice.

15. Vychádzajúc z vyššie uvedeného pod pojem škoda na zdraví použitý v ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. treba zahrnúť i nemajetkovú ujmu utpenú v dôsledku úmrtia blízkeho príbuzného pri dopravnej nehode. Pre možnosť pokrytia takejto náhrady povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je právne významné to, či vnútroštátne právo náhradu tejto nemajetkovej ujmy upravuje a nie to, že uvedená náhrada nie je začlenená do časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu. V podmienkach Slovenskej republiky je právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch upravené v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. K rovnakému záveru o potrebe pokrytia náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel dospel Súdny dvor i v rozsudku zo dňa 24.10.2013 vydaný vo veci C-277/12 žalobcu Vitalijsa Drozdovsa.

16. Výklad pojmu „ujma“ podal Súdny dvor i vo veci žalobcu Axela Walza vedenej pod sp. zn. C-63/09. V zmysle tohto rozsudku pojem „ujma“ tvoriaci podklad článku 22 ods. 2 Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu, uzavretý v Montreale 28.05.1999, ktorý stanovuje obmedzenie zodpovednosti leteckého dopravcu za ujmu spôsobenú najmä stratou batožiny, sa má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa tak majetkovú, ako aj nemajetkovú škodu.

17. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov je potrebné mať na pamäti ich účel a zmysel. Je preto nevyhnutné vychádzať z osobitosti každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na zistených skutkových okolnostiach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť ako v danej veci značne komplikované a netypické. To ale neznamená všeobecné súdy povinností urobiť všetko pre spravodlivé riešenie, hoci sa to môže javiť zložitým. Písané právo je treba vykladať tak, aby plnilo svoju funkciu spočívajúcu v rozumnom a spravodlivom vyriešení problému, aby obstálo podľa zdravého rozumu a predstáv spravodlivosti panujúcich v spoločnosti.

18. Podľa ust. § 13 ods.1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Uvedené ustanovenie pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch predpokladá značnú mieru zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, a to za situácie, ak by sa nezdalo postačujúce morálne zadostučinenie. Právo na súkromie sa neobmedzuje len na slobodné rozhodovanie fyzickej osoby o sprístupňovaní skutočností týkajúcich sa jej súkromia iným osobám a na ochranu proti neoprávneným zásahom do tohto oprávnenia fyzickej osoby. Rešpektovanie súkromného života musí zahŕňať do určitej miery právo na vytváranie a

rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, nakoľko súčasťou súkromného života je tiež rodinný život zahŕňajúci i vzťahy medzi blízkymi príbuznými, najmä vzťahy sociálne a morálne. Rodinný život zahŕňa okrem iného vzťahy medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi bez ohľadu na skutočnosť, či spolu trvale žijú alebo nie a protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym, citovým a kultúrnym väzbám predstavovať tak vážnu nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a naplňovanie osobností pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť či vážnosť v spoločnosti. Z tohto pohľadu Občiansky zákonník dáva podmienky pre uplatnenie finančnej satisfakcie za ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby. Ak k smrti blízkej osoby dôjde v dôsledku prevádzky motorového vozidla, vzniknutá nemajetková ujma musí byť pokrytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

19. V súvislosti s posudzovaním otázky či náhrada nemajetkovej ujmy mala byť pokrytá povinným zmluvným poistením je potrebné poukázať na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.12.2015 vydané vo veci III.ÚS 646/2015. V tomto rozhodnutí, ktorým bola sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená Ústavný súd skonštatoval, že hoci vo veci C-22/12 súdny dvor viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13) každého z týchto štátov umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. V Slovenskej republike povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla upravuje zákon č.381/2001 Z. z., podľa ktorého má aj sťažovateľka ako poisťovateľ oprávnenie vykonávať poistenie zodpovednosti na území Slovenskej republiky.

20. Tento záver Ústavný súd Slovenskej republiky zopakoval i v uznesení zo dňa 17.8.2016 vydanom vo veci I.ÚS 474/2016. K tomuto ešte navyše dodal, že k uvedenému záveru dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a súčasne zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu náhrada škody.

21. Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Uvedený záver priamo vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.07.2017 vydaného vo veci 6MCdo 1/2016, ktorý bol publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako rozhodnutie č. 61.

22. Pokiaľ ide o výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd prvej inštancie priznával vo vzťahu k žalobcom v 1. - 3.rade je potrebné zdôrazniť, že jej rozsahu je so zreteľom na všetky okolnosti prejednávanej veci primeraný. Smrť manžela a otca žalobcov spôsobil nedbanlivostným konaním - dopravnou nehodou R. N., ktorý bol za tento čin aj právoplatne odsúdený trestným rozkazom Okresného súdu Poprad zo dňa 10.12.2019, č. k. 4T/93/2019-278, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 28.12.2019. Poistenec žalovaného, R.W. N. dňa XX.XX.XXXX v čase o 21.00 hod. U. T. v pravom jazdnom pruhu komunikácie s dvoma jazdnými pruhmi vyznačenými na vozovke v jednom smere jazdy nevenoval dostatočnú pozornosť vedeniu vozidla a oneskorene reagoval na chodca K.. H. N. prechádzajúceho vozovku cez riadne vyznačený priechod pre chodcov v smere jazdy vozidla z ľavej strany na pravú. Chodec pri zrážke s prednou časťou vozidla utrpel ťažké a početné zranenia, ktorým po prevoze do W. T., E.. L.. dňa XX.XX.XXXX v čase o XX:XX Q.. podľahol. Vodič motorového vozidla poisteného u žalovaného takýmto svojim konaním porušil ust. § 3 ods. 2 písm. a), b), § 4 ods. 1 písm. c), f) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov, čím spáchal prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ust. § 138 písm. h) Trestného zákona.

23. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní správne skonštatoval, že strata manžela a otca žalobcov je ujmom neodčiniteľnou, ktorá postihuje všetkých členov rodiny závažným spôsobom, a preto

morálne zadosťučinenie je nepostačujúce. Pri určení sumy nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobcom v 1. - 3.rade súd prvej inštancie správne prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých došlo k škodovej udalosti. Nemožno opomenúť, že z výsledkov spomínaného trestného konania nevyplýva žiadne spoluzavinenie poškodeného (právneho predchodcu žalobcov), resp. výlučne jeho zavinenie na vzniku škody. Súd prvej inštancie zohľadnil jedinečnosť prípadu a s tým spojenú konkrétnu intenzitu zásahu a jej následky. Odvolací súd poukazuje v tejto súvislosti aj na závery vyjadrené v rozhodnutí NS SR sp. zn. 3Cdo/18/2016, podľa ktorých prístup súdu nech by bol akokoľvek motivovaný pozitívnou snahou o dosiahnutie rovnakého posúdenia veci v rovnakých prípadoch, nemôže bez ďalšieho v potrebnej miere vystihnúť to, ako široko a rozmanito je vnútorne rozčlenená osobnosť každej fyzickej osoby, aké individuálne a neopakovateľné vzťahy vznikli medzi nebohým a jeho rodinnými príslušníkmi a aké dôsledky spôsobí násilné pretrhnutie väzieb vo vnútri rodiny, ku ktorému došlo stratou člena rodiny. Nepochybne negatívny zásah do takejto osobnej sféry pôsobí zraňujúco, individuálne a rozmanito u každej fyzickej osoby inak, lebo každý človek, jeho podstata, jeho emócie a vzťahy k iným sú veľmi individuálne. Ľudia nevnímajú vždy rovnako okolnosti vonkajšieho sveta a aj ich vzťahy s inými vykazujú znaky osobitosti, neopakovateľnosti a jedinečnosti. Vzhľadom na to aj v dôsledku zásahu do týchto osobnostných sfér do života každého človeka sú tieto následky veľmi individuálne. Úvaha súdu prvej inštancie vo vzťahu k priznávaným sumám nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobcom zodpovedá pravidlám formálnej logiky, a preto odvolací súd nemal dôvod o výške priznaných náhrad pochybovať. Pri popisovaní a hodnotení rodinných vzťahov žalobcov a ich nebohého manžela a otca súd prvej inštancie vychádzal z vyjadrení popísaných v žalobe a prezentovaných aj v rámci ich výsluchu. Zároveň výška týchto náhrad zodpovedá aj princípu rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach podobne, aby existoval vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou a výškou primeranej náhrady tak, aby to už judikoval aj Ústavný súd SR (porovnaj napr. rozsudok KS Trnava sp. zn. 24Co/368/2015, či rozsudok KS Prešov sp. zn. 5Co/81/2018). Je tiež potrebné zdôrazniť, že výsluch žalobcov na pojednávaní predstavuje podľa § 195 CSP jeden z dôkazných prostriedkov a žalovaný vierohodnosť takto vykonaných dôkazov v ničom nespochybnil. Podľa ust. § 151 ods. 1 CSP pritom platí, že skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela sa považujú za nesporné.

24. Odvolací súd preto v zhode so súdom prvej inštancie konštatuje, že priznaná výška nemajetkovej ujmy žalobcom v 1. - 3.rade zodpovedá kritériám primeranosti so zreteľom na intenzitu vzťahov medzi žalobcami a ich nebohým manželom a otcom.

25. Ústavný súd SR sa vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutia, napr. v náleze III.ÚS 119/03. Vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, teda uplatnenie nárokov a obranu proti takémuto uplatneniu (IV.ÚS 115/03).

26. S poukazom na vyššie uvedené, odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobe vyhovel; jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, navyše poskytol všetky odpovede aj na námietky uvedené v odvolaní, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje.

27. Odvolací súd preto postupom podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP so stotožnením sa s dôvodmi prvoinštančného rozsudku tento rozsudok, okrem výroku IV., ktorý nebol dotknutý odvolaním strán konania, ako vecne správny potvrdil.

28. O trovách tohto odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Žalovaný vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemal nárok na náhradu trov a žalobcom v tomto štádiu konania trov nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).
Dovolať musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).